

eul_wid: qwm-ay

Ἀριστείδης ὁ ῥήτωρ · Aristides the Orator

Isthmian to Poseidon

Ἰσθμικὸς εἰς Ποσειδῶνα

Period: *Ῥωμαϊκὴ* [Roman](#)

Dialect: *Ἀττικίζουσα* [Atticizing](#)

Domain: *Ῥητορικὴ* [Oratory](#)

Format: *Λόγος* [Oration](#)

[25] Ἐπειδὴ τῆς γε Ὀλυμπικῆς πανηγύρεως ἀπελείφθην τύχη τινι ἀδυνάτως ἔχων κατὰ τὸ σῶμα συμμετασχεῖν ὑμῖν τῶν γιγνομένων, κινδύνου τε εἰς ἔσχατον ἐλθὼν ἐκ τοῦ τότε μοι συμπεσόντος νοσήματος, Διὸς γε σωτῆρος τυχὼν καὶ Ποσειδῶνος ἀδελφοῦ Διὸς ἀσφαλείου, καὶ τινος οἶον λιμένος τῆς τε παρούσης ταύτης ὑγείας τε καὶ σωτηρίας λαβόμενος καὶ τῆς διατριβῆς τῆς μεθ' ὑμῶν, πρὸς δὲ καὶ λόγου διαγγελθέντος ἐπὶ τούτῳ τοιούτου τινὸς, ὥς ἄρα ἐπόθουν τινὲς τὴν ἐμὴν παρουσίαν, καὶ τούτων οἱ ἐμφανέστατοι, οὐ δι' ἐμὲ τοσοῦτον, ὥς γε ἐγὼ νομίζω, οὐδὲ διὰ τοὺς λόγους τοὺς ἐμοὺς, ἀλλ' ἐνδεικνύμενοι τό τε γενναῖον καὶ τὸ φιλότιμον τὸ περὶ ταῦτα καὶ τὴν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τιμὴν τε καὶ εὐνοίαν ὁπόσοις ὁ βίος ἐν τούτοις, ὑφ' ὧν καὶ πρότερον ἡσθέντας πολλάκις ἑαυτοὺς μέμνηνται καὶ ἡδίους γενομένους ἐν ταῖς κοιναῖς τῶν Ἑλλήνων πανηγύρεσιν, ἔγνωσαν μὴ ὀκνητέον εἶναί μοι διὰ ταῦτα παρελθεῖν εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ ἀποτιστέον διπλῆν ἔκτισιν δυοῖν ἀδελφοῖν, τὴν μὲν προτέραν τε καὶ πρεσβυτέραν καὶ τρόπον τινὰ εἰωθυῖαν, τὴν δὲ νῦν ἄρξασθαι μέλλουσαν. [25]

18 εἶναι γὰρ οὐδὲ εὐαγὲς ἴσως ἐμὲ πανταχοῦ τοῦ θεοῦ μεμνημένον, καὶ σχεδὸν τῆς πλείστης μοι διατριβῆς τῶν λόγων περὶ ταῦτα οὔσης, παρεορακέναι δοκεῖν τὸν ἀπὸ τῶν λόγων ἔρανον πρὸς μόνον θεῶν τοῦτον, καὶ μηδένα εἶναι λόγον ἐπώνυμον ἐμὸν μήτε τοῦ θεοῦ μήτε αὐτοῦ τοῦ τόπου τούτου ἐν ᾧ νῦν ἐσμέν, ἀλλ' ὠλιγωρῆσθαι πρᾶγμα τηλικούτον· ὑπὲρ οὗ καλῶς ἂν ἔχειν ἴσως καὶ ἐξιλάσασθαι μοι τὸν θεὸν πρότερον καὶ ἐξευμενίσασθαι, τῶν μὲν πρότερον συγγνώμην ἔχειν, εἰ ἄρα τι παρῶπαί μοι εἰς ταῦτα, τὰ δὲ παρόντα ταῦτα εὐμενῶς προσδέξασθαι καὶ ἴλεω τῇ γνώμῃ καὶ τᾶλλα τε ἀγαθὰ διδόναι καὶ εἰπεῖν τι οἶον χρή. κἂν ὥς ἐτέρως συμβαίνει, πρὸς τὴν ἐμὴν δύναμιν ὀρᾶν, καὶ μὴ πρὸς τὸ τοῦ λόγου μέγεθος ἀμύθητον ὄν, καὶ ταῦτα ὃν ἀτεχνῶς τὸ λέγειν τι περὶ τούτων καὶ ἐγχειρεῖν ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐξαριθμεῖσθαι βούλοιο τοὺς χόας τῆς θαλάττης. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ μέγιστα τῶν πελαγῶν καὶ ἀνήνυτα παρέχειν ὁ θεὸς οὗτος εἴωθε πορεύσιμα, καὶ ἐνίοτε γε καὶ ἐξ οὐρίων οἷς ἂν ἴλεως ὦν τυγχάνῃ, ἀνήχθω καὶ νῦν ἡμῖν ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος· καὶ ἀνήφθω γε ἐξ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ πρυμνησίῳ τινὰ τρόπον, ὥς ἂν εἴποι τις. ὅσα μὲν οὖν εἰς τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἀνάγειν ἀξιοῦντες οἱ πρῶτοι ταῦτα φιλοσοφήσαντες τοὺς περὶ τοῦ θεοῦ τούτου λόγους πᾶν ὅσον ὑγρὸν ἐν τῷ παντὶ, ἥτοι μέρος ὃν τὸ μέγιστον τοῦ σύμπαντος ἢ καὶ τὸ σύμπαν αὐτὸ τοῦτο· λέγω δὲ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν οὕτω κληθεῖσαν, καθὰ καὶ ὁ τῶν ποιητῶν λόγος μαρτυρεῖ, γένεσιν τοῦτ' εἶναι θεῶν φάσκων, ὥς που εἴρηται „Ὤκεανόν τε θεῶν γένεσιν,“ ἐν ἐτέρῳ ὀνόματι τῷ τοῦ

Ὁκεανοῦ, καὶ τροφήν τε καὶ ζωὴν ξυμπάντων ὅποσα τε θεῖα καὶ τῆς κάτω μοίρας καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὄρκον τοῦτ' εἶναι μέγιστον θεῶν ἐν ἑτέρῳ πάλιν ὀνόματι τῷ τῆς Στυγὸς ὕδατι· καὶ ὡς θεοὺς πηγὰς καὶ ποταμοὺς ἐνόμιζον οἱ πρῶτοι μεγίστους τε καὶ πρώτους, καὶ ἔτι γε νάματα· καὶ εἶναι τε πάντα ἐνθὲνδε ὅποσα γενέσεως μέτοχα καὶ ἀπιέναι πάλιν ἐκεῖσε κατὰ τὴν φθορὰν αὐτῶν, καὶ τοῦτ' εἶναι τὴν ἀρὰν τὴν Ὀμήρου ἐπαρωμένον εἰς ὕδωρ πάντα ἐλθεῖν, ὡς ἔχει καὶ τὸ ἔπος Ἄλλ' ὑμεῖς γε πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ ποιητῶν σοφῶν εἴρηται τε καὶ ἐξεύρηται, ταῦτα μὲν ἦτοι τέλεον ἡμῖν παρείσθω ἢ ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω ἐν γοῦν τῷ παρόντι. ^[5]

19 ἃ δέ ἐστι κοινὰ πάντων καὶ γνώριμα καὶ ἐν τοῖς πάντων ὀφθαλμοῖς, τούτων δὲ καὶ νῦν ἂν πως πρέποι μνησθῆναι. ἔστι δὲ οὐδὲ ταῦτα καθ' ἑαυτὰ, ἀλλὰ καὶ ταῦτα σὺν μάρτυσι τοῖς ποιηταῖς λεγόμενα. Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ Κρόνῳ τρεῖς παῖδας γενέσθαι ἐκ Ῥέας τῆς μητρὸς αὐτῶν, Ποσειδῶν καὶ Ζεὺς καὶ τρίτος ὃν ἐπὶ τούτοις ἀκούομεν. καὶ δῆτα διαλαχεῖν ἐπὶ τούτοις τὸν κλῆρον τοῦ πατρὸς, τὸ πᾶν τοῦτο νομῇ δικαιοτάτῃ δασαμένους. Δία μὲν σχεῖν τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὸν αἰθέρα καὶ τὰ ἐν τούτοις, καὶ αὐτόθεν ὀρμαῖσθαι, τὸν δὲ Ποσειδῶ τὴν θάλατταν, τὸν δὲ τρίτον ἀδελφὸν τὸν ὑπὸ γῆς τόπον. θεασώμεθα δὴ νῦν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς πότερος αὐτῶν τὴν ἀρχὴν φιλανθρωποτέραν ἐποίησατο τὴν αὐτοῦ καὶ κοινοτέραν, πότερον ὁ μὴδὲ μεταδούς μὴδὲν αὐτῆς μὴδενί, ἢ ὁ μεταδιδούς μὲν, οὐ πρότερον δὲ πρὶν ἢ οἴχεσθαι, ἢ ὁ ζωντάς τε ὑποδεχόμενος ἅπαντας καὶ παρέχων ἑαυτῷ συζῆν καὶ συνεῖναι τε καὶ συμπολιτεύεσθαι, καὶ ἐπεργάζεσθαι τὸν κάλλιστον τῶν κλήρων τὴν θάλατταν, καὶ ἀνθ' ὅσα ἀγαθὰ ἀπὸ θαλάττης ἔκ τε αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἐξεύρηται, καὶ δούς ἑαυτὸν εἰς ἅπαντα τῷ γένει τῷ τῶν ἀνθρώπων. καὶ μὴν ἀνθρωπός γε τί μὲν τῶν δένδρων διέφερε τῶν ἐν τῇ γῇ τῶν αὐτοφυῶν, ἕως ἐν γῇ μόνον ἦν; τί δὲ ἦν αὐτῷ καλὸν, πρὶν παρανοῖξαι τὸν θεὸν τοῦτον τὴν θάλατταν, ἔπειτα δὲ καὶ ἀναπετάσαι; ἢ τί μὲν ἰδεῖν, τί δὲ ἀκοῦσαι; ὅς οὐδὲ τὴν γῆν αὐτὴν ἐν ἣ ἦν ἡπίστατο, πλὴν τὰ ἐν ποσίν, οὐχ ὅπως τὰ πέρατα αὐτῆς, ἢ τὴν ἑτέραν ἡπειρον, ἢ τὴν καταντικρῷ. ^[30]

20 ἀλλ' ἔζων τρόπον θηρίων οἱ πρότερον ἐκεῖνοι, κατὰ χειὰς καὶ χηραμοὺς καὶ δένδρα, οἱ μακάριοι καλούμενοι. ὣν τί ἦν ἀθλιώτερον, μήτε εἰδότην μὴδὲν μήτε ἐορακότων μήτ' ἐχόντων, πλὴν ὅσα ἐφ' ἡμέραν ἐκάστην ἐπ' ἴσης τοῖς ἀλόγοις ζώοις; ἐπειδὴ δὲ ἀνεῖπεν οὗτος ὁ θεὸς φοιτᾶν παρ' αὐτὸν θαρρούντως καὶ ἐπινέμεσθαι τὴν θάλατταν, καὶ τρόπον τε ὑπέδειξε δι' ὅτου καὶ τὸ δεῖμα ἐξεῖλε τῆς ψυχῆς, ὁ καθάπερ πρὸς θηρίον δεινόν τε καὶ φοβερὸν εἶχον τὴν θάλατταν συναρπασθήσεσθαι προσδοκῶντες αἰεὶ καὶ αὐτοὶ καὶ τὴν γῆν σύμπασαν ἅμα τοῖς ἀνέμοις βλέποντες, τηνικαῦτα δὲ οὐδὲ εἰπεῖν τῷ λόγῳ ῥάδιον τὸ πλῆθος τῶν ἀγαθῶν τῶν φοιτῶντων εἰς τὴν γῆν παρὰ τῆς θαλάττης. συνελθεῖν τε εἰς ταυτὸν ἄμφω ταῦτα τὸ μέγιστον ἔργον Ποσειδῶνος, καὶ φιλίαν αὐτοῖς γενέσθαι καὶ ἐπιμιξίαν. πρότερον δὲ οὐδὲ τοῦτο ἦν, ἀλλὰ πολεμῖα ἦσθην ἀλλήλοιν ἢ τε γῆ καὶ ἡ θάλαττα. νυνὶ δὲ συνωκισθήτην ὑπὸ τοῦ θεοῦ τούτου καὶ πόλεις τε ἐπολίσατο τοῖς ἀνθρώποις αὐτόθι, ἃς δὴ νήσους νυνὶ καλοῦμεν, ὡς μὴδὲ ἐν θαλάττῃ ποθεῖν τὴν γῆν, μὴδὲ ἄλλο τι ἢ ἐν γῇ εἶναι. καὶ πάντα τὰ ὄντα ἀνῆκε καὶ ζῶα παντοδαπά. ὅπου δὲ καὶ φυτὰ τὰ μὲν εἰς χρῆσιν τῷ ἀνθρώπῳ, τὰ δὲ καὶ τέρψιν τε καὶ ἡδονήν. καὶ μὴν καὶ τράπεζαν πολλῷ ἀφθονωτέραν παρέθηκε τῆς γῆς, ἀναπαύλας τε μυρίας ἐξεῦρε, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀπλῶς εἰπεῖν πτηνὸν ἀπέδειξε, μόνον οὐχ ὡς πτεροῖς τισι διὰ τῆς θαλάττης χρώμενον, τάξας μετὰ τῶν ἀνέμων φέρεσθαι, καὶ οὐδὲ τούτου φθονήσας, οὐχ ὅπως ἄλλου τινός, οὐχ ὥσπερ ὁ πρεσβύτατος ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔνα τὸν Περσέα παρεῖναι λέγεται εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ, καὶ τοῦτον μικρὸν ἀπέχοντα τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης, καὶ τὸν Βελλεροφόντην τὸν ἐνθὲνδε μετὰ ταῦτα οὐκ ἐπὶ καλῷ. οὗτος δὲ πάντα τινὰ τὸν βουλούμενον καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα καὶ αὐτοὺς τοὺς παῖδας· καὶ ἔστι γε οὐς καὶ ἀνέφηγεν ἐκ τῆς θαλάττης, ὡς τὸν τε Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἄρτεμιν. ^[30]

21 καὶ τούτων μὲν ὁ Ζεὺς εἰκότως ἂν χάριν αὐτῷ εἰδείη, ὅτι οὔτε τὴν Λητῶ περιεῖδεν ἔλαυνομένην πάντα τὸν χρόνον ὑπὲρ ὧν ἐτύγχανεν, οὔτε τὴν γένναν αὐτοῦ μικροῦ γε ἐξαμεληθεῖσαν. οὗτος δὲ καὶ τὸ Ἀφροδίτης κάλλος ἀνήνεγκεν ἐξ αὐτοῦ, καθάπερ ἐκ κεφαλῆς τινος καὶ οὗτος τῆς θαλάττης κατὰ τὴν πρὸς Δία μίμησιν, εἴτε καὶ πρότερος οὗτος οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα, ὡς ἔχει ὁ κατὰ τὴν Ἰδην τὴν Τρωικὴν λόγος λεγόμενος. ἐπεὶ δὲ Λητοὺς ἐμνήσθημεν, εἰσῆλθέ με ὅσους καὶ ἄλλους ἔρωτας συνδιήνεγκε τῷ ἀδελφῷ· καὶ γὰρ τὸν Ἰοῦς τῆς Ἰνάχου καὶ τὸν Εὐρώπης τῆς καλῆς, τάχα δέ που καὶ ἄλλον καὶ ἄλλον, ὧν ἔτι καὶ νῦν ὀνόματα κατ' ἀνθρώπους. τὸν δὲ παῖδα τὸν καλὸν τὸν μετὰ τῆς μητρὸς τῆς καλῆς καὶ παῖδα ἔθετο ἑαυτῷ καὶ κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς ἐποίησατο αὐτόν τε καὶ τὴν μητέρα. Ἄλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἀναμένει ἡμᾶς εἰς τὸ ἐπειδὰν αὐτῷ καθήκη, νῦν δὲ τὰ Ποσειδῶνος ἔργα διέξιμεν ἐν ἀλλήλοις, οἷά τε καὶ ἡλίκα καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ὀπόσου ἀξία. ἐφεξῆς δ' ἂν ἴσως εἴη καὶ τὰς τιμὰς τὰς κατ' ἀνθρώπους ὅποιαί τινες καὶ ὀπόσου ἄξια. πάντα γὰρ ὀπόσα μέρη τῆς γῆς ἐπισημότατα καὶ ὀνομαστότατα Ποσειδῶνι ἐπιπεφήμεσται. ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσβολαῖς τοῦ Εὐξείνου πόντου ἧ τὸ στενότατον τῆς θαλάττης ἀναπετάννυσιν ἐξ αὐτοῦ τὴν πολλὴν θάλατταν, καὶ πέτρα τε κυανέα αὐτόθι ὠνόμασται καὶ πύλαι θαλάττης πρότερον εἶναι κλεισταὶ δοκοῦσαι, ἱερά τε αὐτοῦ καὶ τεμένη καὶ βωμοὶ, ἄλλα τε καὶ ἡ καταίρουσα πρὸς ἡμᾶς ἐκεῖθεν θάλαττα, Λευκάτα τε οὕτως ἐπωνομασμένη κατὰ τὴν ἐνταυθοῖ Λευκάτα τὴν ἐπὶ τῷ Ἀκτίῳ, οὐ πέτρα τις οὔσα ὥσπερ αὕτη, ἀλλὰ γῆ πολλὴ προχωροῦσα εἰς θάλατταν, προχωννύουσα ἐπὶ πολὺ αὐτὴν σχήματι κυκλοτερεῖ ἐξ ἡμισείας, δρεπάνης τινὰ τρόπον ἀτεχνῶς ὡς καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο τῇ προχώσει, καὶ λέγεσθαί γε ἐπ' αὐτῷ καὶ λόγον τινὰ καὶ μῦθον, ὡς ἄρα ἐνταυθα ἐπράχθη τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Κρόνον ὑπὸ τῶν παίδων αὐτοῦ, τὸ περὶ τὴν ἐκτομήν. ὑπερβάντι δὲ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ διαβάντι τὰς νήσους τὰς Κυκλάδας καλουμένας κατὰ μὲν τὴν πρὸς τῷ Αἰγαίῳ θάλατταν ἧ τε Εὐβοία καὶ τὰ ἄκρα αὐτῆς, ὁ ἐν Γεραιστῷ λιμὴν, καὶ ἱερὸν τοῦ θεοῦ. [35]

22 οὗ καὶ Ὅμηρος μέμνηται ἐν Ἀχαιῶν νόστῳ καὶ τῷ ἀπόπλῳ τῷ ἐξ Ἰλίου. κατὰ δὲ τὰς εἰσβολὰς τὰς εἰς τὸν Ἴονιον ἧ τε ἐπὶ Ταινάρῳ ἄκρα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ αὐτόθεν ἀναγωγὴ. Ὅμηρος δὲ καὶ εἰς Αἰγὰς καὶ Ἑλικὴν ἀποδημοῦντα πεποίηκεν αὐτὸν ἐπὶ δαῖτα, καὶ ἄνωθεν ἐπὶ τῶν κυμάτων ἐπιθέοντα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἵππους αὐτοῦ, οὐ προσαπτομένους τῆς θαλάττης ὃν τρόπον καὶ τῷ ἀνθρώπῳ διπλοῦν ὄχημα ὑπέθηκεν, ἄρμα μὲν ἐν γῇ, ναῦν δὲ ἐν θαλάττῃ. ἔνθα ἱερά τε αὐτοῦ καὶ τεμένη καὶ βωμὸς θυεῖς, ὡς αὐτὸς οὗτος ἔφη ὃν τρόπον καὶ εἰς γαλακτοφάγους τὸν Δία τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καθάπαξ μὲν γὰρ εἰ δεῖ μὴ κατασμικρύνειν τὸν λόγον, πᾶσαι μὲν ἄκται, πάντες δὲ λιμένες καὶ πάντα μέρη τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης ἱερά Ποσειδῶνος καὶ ἀναθήματα καὶ ἀγάλματα καὶ τεμένη καὶ νεῶ. οὐ μὴν οὕτω γε φίλον οὐδὲν οὐδὲ ἀγαπητὸν αὐτῷ οὔτε τίμιον, ὡς ὁ Ἰσθμοῖ οὗτος καὶ ὅδε ὁ χῶρος. καὶ τοῦτ' ἐγὼ καὶ ἀρχεῖα Ποσειδῶνος καλῶ καὶ βασιλείαν καὶ αὐλήν, ὥσπερ Ὅμηρος τὴν Διὸς αὐλήν ὠνόμασε, καὶ ὀρμητήριον. τεκμαίρομαι δὲ τοῖς τε ἄλλοις καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν πανταχόθεν θάλατταν ἐπέστρεψε δεῦρο, πύλας ἐκατέρωθεν ἐπιθεῖς καὶ ἀναπετάσας αὐτῇ τὸν ἰσθμὸν τοῦτον καλούμενον, πρὸς τε ἔω καὶ πρὸς ἐσπέραν ὁμοίως, συγκλείσας τε ἅμα, ὡς μὴ ἐπιμίγνυντο, οὐ πολλῶ τινι μέτρῳ γῆς, ἀλλ' οἷον αὐλῶν στενῶ, καὶ νόμον θεῖς καὶ τάξας ἐπ' αὐταῖς φυλάττειν τὰ ἑαυτῆς ὅρια ἐκάστην, καὶ ἀναπετάσας πάλιν καὶ δοὺς πολλήν τινα τὴν πρόσω εὐρυχωρίαν ἐκάστη, θεαμάτων ἀπάντων ὀπόσα ἐν γῇ παραδοξότατόν τε ὁμοῦ καὶ ἥδιστον, εἰσπλεῖν τε καὶ ἐκπλεῖν ἐν τῷ αὐτῷ ἐξ οὐρίων ἐκάστους, καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἀνέμους ἀναγωγὰς τε καὶ καταγωγὰς γίνεσθαι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῇ θαλάττῃ· πάντα τε δεῦρο φοιτᾶν τὰ πανταχόθεν κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ τοῦτ' εἶναι ὑφ' οὗ καὶ ἐκ παλαιοτάτου

ἀφνειόν τε ὕμνηται χωρίον ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἅμα μὲν διὰ τὸ πλῆθος τῶν παρόντων ἀγαθῶν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν ἐν αὐτῷ. ^[5]

23 ἔστι γὰρ οἶον ἀγορά τις καὶ αὐλὴ κοινὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ πανήγυρις, οὐχ ἦν διὰ δυοῖν ἐτοῖν συμπληροῖ αὐτῇ τὸ Ἑλληνικόν, καθάπερ ἡ παροῦσα αὕτη, ἀλλ' ἦν διὰ παντὸς ἔτους καὶ καθ' ἡμέραν ἐκάστην. εἰ δὲ ἦν ὥσπερ ἀνδράσιν, οὕτως δὴ καὶ πόλεσι προξενία πρὸς ἀλλήλας, τοῦτ' ἂν εἶχεν ἡ πόλις τοῦνομα καὶ τὴν τιμὴν ταύτην ἀπανταχοῦ· ὑποδέχεται γὰρ ἀπάσας εἰς ἑαυτὴν καὶ προπέμπει πάλιν ἐξ αὐτῆς, καὶ κοινὴ πάντων ἐστὶ καταφυγὴ· καθάπερ τις ὁδὸς καὶ διέξοδος ἀπάντων ἀνθρώπων, ὅποι καὶ μόνον πορεύοιτό τις, καὶ κοινὸν ἄστει τῶν Ἑλλήνων, οἶον μητρόπολις τις ἀτεχνῶς καὶ μήτηρ αὐτὸ τοῦτο. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπη τις ἀναπαύσαιτο καθάπερ ἐν μητρὸς κόλποις οὔτε ἡδιον οὔτε προσφιλέστερον, οἶον αὐτὴ ἀνάπαυλά τέ ἐστὶ καὶ καταφυγὴ καὶ σωτηρία πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ἀλλὰ δῆτα τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἐρώτων ὅσον ἐξῆπται τὸ πλῆθος, ὥς πάντας μὲν ἀναδήσασθαι τῷ ἡδεῖ, φλέγεσθαι τε ἅπαντας ἐπ' αὐτῇ ὁμοίως, ἔχειν δὲ ἐν ἑαυτῇ φιλότητας, ἡμέρους, ὁαριστὺν, πάρφασιν, ὥς κλέψαι τὸν νοῦν καὶ τῶν μέγα ἐφ' ἑαυτοῖς φρονούντων, καὶ εἰ δεῖ τι ἄλλο πρὸς τούτοις πάντα ὅσα λέγεται τῆς θεοῦ φάρμακα, ὥς εἶναι σαφῶς τε Ἀφροδίτης τὴν πόλιν, ἣν ἐμοὶ ἐπονομάζειν ἔπεισιν· ὅστις ποτὲ οὗτος ὁ κεστός ἐστιν, ᾧ πάντας ἡ θεὸς ἀναδεΐται πρὸς ἑαυτήν, καὶ καθάπερ τινὰ ὄρμον καὶ περιδέριον συμπάσης τῆς Ἑλλάδος τοῦτ' εἶναι, καὶ τέμενος Νυμφῶν, Ναΐδων ἀπασῶν ἐνταυθοῖ ναουσῶν, καὶ θάλαμον Ὠρῶν, ᾧ πάντα τὸν χρόνον ἐγκάθηνται καὶ ὅθεν προέρχονται ἀνοιγνῦσαι τὰς πύλας εἴτε Διὸς σύ γε βούλει καλεῖν εἴτε Ποσειδῶνος. εἰ δὲ καὶ ἕρις ποτὲ περὶ κάλλους ἐνέπεσε ταῖς πόλεσιν, ὥσπερ ταῖς θεαῖς λέγεται ποτε γενέσθαι ἐν ἀλλήλαις, μετὰ Ἀφροδίτης ἂν ἦν. ^[30]

24 καὶ περὶ μὲν τοῦ εἶδους τῆς πόλεως τί ἂν τις καὶ λέγοι, ὃ γε οὐδὲ οἱ πάντων ὀφθαλμοὶ χωρεῖν εἰσιν ἱκανοί· μεγέθους γε μὴν τί ἂν τις μεῖζον τεκμήριον ποιήσαιτο ἢ τὸ ἀποτετάσθαι αὐτὴν εἰς ἀπάσας θαλάττας, καὶ συνωκίσθαι τε αὐταῖς καὶ παρακατωκίσθαι, οὐ τῇ μὲν, τῇ δὲ οὐ, ἀλλὰ πάσαις ὁμοίως. καὶ μὴν εὐνομίας γε ὀρμητήριον ἡ πόλις ἔτι καὶ νῦν βραβεύει τὰ δίκαια τοῖς Ἑλλησι. πλούτου γε μὴν καὶ πλῆθους ἀγαθῶν ὅσον εἰκὸς ἐπαντλοῦσης αὐτῇ τῆς τε γῆς τῆς πανταχόθεν καὶ τῆς πανταχόθεν θαλάττης, οἶον ἐννάουσαν ἐν μέσοις τοῖς ἀγαθοῖς καὶ περικλυζομένην αὐτὴν, καθάπερ τινὰ ὀλκάδα ἐν κύκλῳ μεστήν τῶν ἀγαθῶν· σοφὸν δὲ δὴ καὶ καθ' ὁδὸν ἐλθῶν ἂν εὖροις· καὶ παρὰ τῶν ἀψύχων μάθοις ἂν καὶ ἀκούσειας τοσοῦτοι θησαυροὶ γραμμάτων περὶ πᾶσαν αὐτὴν, ὅποι καὶ μόνον ἀποβλέψειε τις, καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτὰς καὶ τὰς στοάς. ἔτι τὰ γυμνάσια, τὰ διδασκαλεῖα, καὶ μαθήματά τε καὶ ἱστορήματα. τί οὖν δεῖ Σισύφου μεμνησθαι, ἢ τῆς Σισύφου συνέσεως, ἢ Κορίνθου τοῦ Διὸς, ἢ Βελλεροφόντου τοῦ Ποσειδῶνος, ἢ ἄλλου του τῶν ἡρώων τε καὶ τῶν ἡμιθέων, ἢ τὰ μετὰ ταῦτα πάλιν τοὺς ἐξευρόντας σταθμά τε καὶ ζυγὰ καὶ μέτρα, καὶ τὸ ἐν τούτοις δίκαιον, καὶ τὸ ὥς ναῦν ἐναυπηγήσατο αὕτη ἡ πόλις, οὐ τριήρη μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀργὴν ἔγωγ' ἂν φαίην. ὁ γοῦν ἡγεμὼν αὐτῆς τοῦ στόλου μετὰ τὸν ἀνάπλου τὸν ἐκεῖθεν φαίνεται δευρὸ τε καταγόμενος αὐτὴν καὶ δεῦρο ὀρμισάμενος· ἢ τὰ ἐν τῇ γῇ πάλιν, τὸ Πηγάσου πτερὸν λεγόμενον εἴτε ὥς ἵππου σὺ φήσεις, εἴτε καὶ ὥς ὄρνιθος· καὶ τὸν πρῶτον ἐπιτολμήσαντα αὐτῷ τὸν μετάρσιον ἵππεά. ἀλλὰ ταῦτα μὲν παλαιὰ καὶ μυθώδη· τά γε μὴν ἔτι καὶ νῦν μνημονευόμενα εἰρηναῖα τε ὅσα αὐτῶν καὶ πολεμικά· τίνος μὲν οὐ λαμπρότερα τῶν Ἑλληνίδων; τίνος δὲ οὐκ ἐπισημότερα ἢ κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν; τίνων δὲ ἔργα καὶ πράξεις περιφανέστεραι; ἀλλὰ γὰρ οὐ πολέμων ὁ παρῶν καιρός· ὥστ' οὐδὲ ἡ μνήμη ἐν καιρῷ ἂν ἐρρήθη τῶν τοιούτων, πανηγυριζόντων τε τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁμονοούντων ἐν τῇ καλλίστῃ τῶν πανηγύρεων τῇδε καὶ ὀνομαστοτάτῃ, διὰ δυοῖν δις εἰς ἐν συνιούσῃ, διπλασιαζομένη τε παρὰ τὰς ἄλλας καὶ προσιούσῃ, καὶ φθανούσῃ τὰς λοιπὰς καὶ αὐθις ἐπικαταλαμβάνουσῃ ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐν

άρματηλασίαις, εἴ πως ἦν ἰδεῖν ἀνθρώποις οὓσι φερόμενον τὸ Ποσειδῶνος ἄρμα, καὶ ἐπὶ κοινὸν κρατῆρα συνιόντων καὶ σπενδόντων τε ἅμα καὶ θυόντων, καὶ θεωρίας ἀπαγόντων τῷ τε Ποσειδῶνι καὶ τῇ Ἀμφιτρίτῃ καὶ τῷ Παλαίμονι καὶ τῇ Λευκοθέᾳ. ^[10]

25 ταῦτα οὖν καὶ ὑμνεῖν καὶ λέγειν καλῶς ἂν ἔχοι καὶ διάγειν ὑμᾶς ἐν τοῖς περὶ τούτων λόγοις. Τὰ μὲν δὴ αὐτοῦ τοῦ Ποσειδῶνος εἴρηται τρόπον τινὰ καὶ ὕμνηται, οὐ μεμπτῶς ὥς γέ μοι δοκεῖ ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς οὕτω διακειμένους· καὶ νῆ Δία γε καὶ περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως ὥς ἐν βραχυτάτῳ τις ἂν εἴποι· ὁρῶ δὲ λοιπὸν ὄντα ἡμῖν τὸν περὶ τοῖν θεοῖν, τοῦ τε παιδὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἶτε λόγον εἶτε καὶ μῦθον χρή φάναι. ὃν ἐγὼ δέδοικα καὶ πάνυ ὀρρωδῶ τε καὶ ἀπορῶ ὅπη ποτε χρή με διαθέσθαι μεθ' ὑμῶν, πότερα ὥς τοῖς πολλοῖς δοκεῖ καὶ Ὀμήρῳ δὲ συνδοκεῖ, θεῶν παθήματα συμπεισθῆναι καὶ ἡμᾶς, οἷον Ἄρεος δεσμὰ καὶ Ἀπόλλωνος θητείας καὶ Ἥφαιστου ῥίψεις εἰς θάλατταν, οὕτω δὲ καὶ Ἴνους ἄχη καὶ φυγὰς τινας, ἢ τοῦτο μὲν οὔτε ὅσιον οὔτε εὐσεβὲς εἰπεῖν, ἄλλως τε καὶ περὶ τῶν θεῶν τὸν λόγον ποιούμενον, ἀλλὰ τοῦτον μὲν τὸν λόγον ὑπεροριστέον ἡμῖν οὐ μόνον ἔξω τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ καὶ ξυμπάσης τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἀποκαθαρτέον γε καὶ ἐπ' ἅμφω ταῖν θαλάτταιν ἐλθόντας, εἰ δέοι, τὸν Ἀθάμαντα, ὅστις ποτὲ ἦν, καὶ τὴν μανίαν τὴν ἐκείνου, εἶτε οὔσαν εἶτε ψευδῶς θρυληθεῖσαν ὑπὸ τῶν κάκιστα ἀπολωλότων τῶν ταῦθ' ἕκαστα ἡμῖν συνθέντων. ^[35]

26 Ἴνῳ δὲ ἢ οὔτε ἦν οὔτε ἐγένετό ποτε ἦν οἱ πολλοὶ φασιν, ἢ εἴπερ ἦν καὶ ἐγένετο, ἀλλ' οὐδέν γε προσήκουσα τοῖς τῇδε γιγνομένοις. Λευκοθέα δὲ θεὸς τ' ἦν ἀπ' ἀρχῆς εὐθύς καὶ οὐκ ἐντεῦθεν ἤρξατο ὅθεν οἱ πολλοὶ οἴονται. εἰ δὲ καὶ αὐδήεσσά γε ἦν, ὥς ἔφη ὁ τοῦτο εἰπὼν, ἀλλὰ βροτός γε οὐκ ἦν. Ὀμηρος δὲ καὶ θεοὺς ὄντας πεποιήκεν ὥσπερ ἀνθρώπους, καὶ φθειγγομένους γε ἄντικρυς καὶ ἀνθρώποις διαλεγομένους, καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἑρμῆν καὶ αὐτὸν τὸν Ποσειδῶνα. τὸ δ' ἐπὶ τούτοις καλῶς ἂν ἡμᾶς ἴσως ἔχοι καὶ φίλως τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ ἀκούειν ἐν ἀλλήλοις, ἐρασθῆναι μὲν Ποσειδῶνα Λευκοθέας, καὶ ἐρασθέντα γε ἔχειν αὐτὴν παρ' ἑαυτῷ· ὃν τρόπον καὶ Τυροῦς τῆς Σαλμωνέως καὶ Ἀμυμώνης καὶ ἄλλης τινὸς καλῆς, καὶ κρύψαι γε ταύτην ὑπὸ τῷ κύματι, τὰς δὲ ὁδοὺς αὐτῆς τὰς δεῦρο ἐκείθεν, εἰ ἄρα καὶ ταύτας παραδέξασθαι ἡμᾶς χρή, οὐ φυγῇ φευγούσης γενέσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ θάλαμον ἰούσης τὴν θάλατταν· οὐδὲ τὸν παῖδα, ὃς ἦν ἐξ ἐτέρου λέχους ἄρα, αὐτὴν φέρειν ἀρπάσασαν, ἀλλὰ παρακαταθήκην καὶ ἄθυρμα καὶ δῶρον Ποσειδῶνι. δηλοῖ δὲ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον τό τε ἀληθὲς αὐτὸ καὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν λεγόμενά τε καὶ δρώμενα ὥς περὶ θεῶν. κακὰ γὰρ οὔτε ἔστιν ἐν θεοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἂν δύναίτο γενέσθαι ποτέ· ὑπερωρίσθαι γὰρ ταῦτά γε εἰς τὸν πρὸς γῆν τόπον· οὐδὲ παθήματά τε καὶ συμφοραί. τοσούτου δὴ τοῦτο ἂν ἀρχὴ γένοιτο τοῦ ἀθανάτου τινί. κακὰ γὰρ ἐκ κακῶν, ἀγαθὰ δὲ ἔργα τὰ θεῶν. ἄλλως δὲ οὐδαμῇ θέμις γίνεσθαι. ἀλλ' εἰ μὲν ἄνθρωπος οὐκ εὐτυχὴς ἦν, πῶς ἂν οὖν θεὸς ἐγένετο εἰπέ μοι· εἰ δ' ἦν θεοφιλὴς, οὐδ' ἂν ἐδυστύχησε πώποτε. καὶ εἴ γε μὴ ἀπ' ἀρχῆς ἦν τοιαύτη, οὐδ' ἂν ἐγένετο μετὰ ταῦτα—εἰ γὰρ ἀπαλλάξαι κακῶν οἰοί τε εἰσιν οἱ θεοὶ, μὴδὲ προσελθεῖν τὰ κακὰ ἑᾶσαι ἐπ' αὐτοῖς ἔστι· καὶ μὴν εἴ γε ἀντιδοῦναι ἀγαθὰ κακῶν, καὶ τὸ μέγιστον τὴν τοῦ ἀθανάτου μοῖραν, καὶ φῦναι εὐθύς οὕτως ἔχοντα. ^[30]

27 ἦν οὖν Λευκοθέα θεὸς εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς, καὶ οὐχ αἰ συμφοραὶ εἰς τοῦτό γε ἡγαγον αὐτήν, ἀλλὰ τὸ εἶναι τοιαύτην εὐθύς ἀπὸ γενεᾶς μὴδὲ ἐν συμφορᾷ τινὶ τὸ παράπαν γενέσθαι παρεσκεύασεν αὐτήν. —οὐδ' ἂν ἦν μετὰ θεῶν θεὸς οὔσα, οὐδ' ἂν ἔσχεν ἰσχὺν τοσαύτην ὅσην ἀκούομεν. νυνὶ δὲ ἐπειδὴ δεῖ πείθεσθαι τῷ Ὀμήρου λόγῳ, κινδυνεύει τὸ κατ' αὐτὴν μοναρχία τις εἶναι τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν, καὶ οὐδὲ τῷ Ποσειδῶνι αὐτῷ ἐξεῖναι οὐδὲν μὴ συνεθελούσης ταύτης. εἰρήσθω γὰρ οὖν, εἴ γε οὐδὲ τὸν φονέα τοῦ παιδὸς παρῆν αὐτῷ τιμωρῆσασθαι, ἔχοντα καὶ ταῦτα ἐν ταῖς χερσίν ὥς ἂν εἴποι τις, ἀλλὰ τηνάλλως ροιβδεῖν, καὶ μὴδὲν εἶναι τὸ κυκᾶν πάντα χρήματα μὴδ' ὅσα ἐποίει τὴν τρίαιναν ἥρπακώς πρὸς τὸ τῆς θεοῦ ταύτης πρόβλημα, εἴτ' οὖν κρήδεμνον τῷ ποιητικῷ λόγῳ εἶτε καὶ ἄλλως πως χρή φάναι, τὸ δ' ἦν σωτηρία καὶ

ἀσφάλεια ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, δῆλον ὡς οὐ πρὸς βίαν τούτων γιγνομένων οὐδὲ ἀκουσίως τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὑφιεμένου τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς ἅπαντα αὐτῇ καὶ ἐφιέντος ποιεῖν ὃ τι βούλοιο. καὶ καλῶς γε ἐποίησεν ὁ λόγος εἰς τοῦτο ἐλθὼν, ἄλλως τε καὶ ὅτι καλὸν τι ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ ἀνεφάνη φιλόσοφος τις οὔσα ἡμῖν ἢ Λευκοθέα, οὐ φιλοικτίρμων μόνον καὶ φιλοῦσα τοὺς Ἑλλήνας· ἢ γε καὶ τὸν Ὀδυσσέα ἔσωζεν ἄρα τὸν σοφώτατον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἄριστον, ὡς καὶ ἄλλον τινά, καὶ πάντας ὅποσους σοφίας ἔρωσ ἦν, καὶ ἐπηταὶ βούλονται εἶναι καὶ ἀγχείνοι καὶ ἐχέφρονες, τὰ καὶ κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως λεγόμενα. ταῦτα μὲν δὴ περὶ αὐτῆς, φίλα καὶ αὐτῷ τῷ Ποσειδῶνι, ὡς οἴομαι. Παλαίμονα δὲ καὶ εἰπεῖν καλὸν καὶ τοῦνομα αὐτοῦ ὀνομάσαι, καὶ ὄρκον ποιήσασθαι, καὶ τῆς τελετῆς ἐπ' αὐτῷ καὶ τοῦ ὀργιασμοῦ μετασχεῖν, τοσοῦτός τις ἵμερος πρόσεστι τῷ παιδί καὶ ἰδεῖν γε καὶ ἐν γράμματι, ὅπου μὲν ἐπὶ δελφίνος φερόμενον, ὅπου δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν νώτων τῆς θαλάττης, ὅπου δὲ καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τῆς μητρὸς τὸ θάλος τοῦ παιδὸς καὶ τὴν ὥραν καὶ τὸ ἄνθος. ^[30]

28 ταῦτα γὰρ θεάματα θεαμάτων ἥδιστα, καὶ ἰδεῖν γε καὶ ἀκοῦσαι· καὶ θάλατταν αὐτοῦ παρεῖναι ἐν γράμματι καὶ γαλήνην, καλὸν καὶ τοῦτο, καὶ μειδιάματα τοῦ παιδὸς πρὸς Ποσειδῶνα ὑποδεχομένου τῷ πέπλῳ. ἄλλο δὲ μὴδ' ὅτιοῦν προσπαραγράφειν τούτοις, οἷα ἐνιαχοῦ τὰ φοβερὰ τε καὶ ἀσεβῆ γράμματα, ἃ ἐγὼ θαυμάζω πῶς ποτε καὶ ἠνέσχοντο οἱ πρῶτοι ταῦτα ἰδόντες, καὶ οὐ μετ' ὀργῆς ἦλθον ἐπὶ τοὺς τούτων δημιουργούς τε καὶ αὐτόχειρας, ἢ ἔτι καὶ νυνὶ ἀνέχονται ἐν μέσοις τοῖς ἱεροῖς. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐμὸν ἴσως τοῖς τοιούτοις ἐπιτιμᾶν. λοιπὸν οὖν εὐξαμένους τῷ Ποσειδῶνι καὶ τῇ Ἀμφιτρίτῃ καὶ τῇ Λευκοθέᾳ καὶ τῷ Παλαίμονι καὶ Νηρηῖσι καὶ δαίμοσι θαλαττίοις πᾶσί τε καὶ πάσαις ἀσφάλειάν τε καὶ σωτηρίαν ἔν τε γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ διδόναι βασιλεῖ τε τῷ μεγάλῳ καὶ γένει ξύμπαντι τούτου καὶ τῷ γένει τῷ τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα τε εὐθενεῖν ἡμᾶς καὶ κατὰ τοὺς λόγους χωρεῖν ἐπὶ τὰ προσήκοντα ἡμῶν ἐκάστω. ^[15]